

THE REPRESENTATION OF WOMEN IN MYTHOLOGICAL CONTEXTS IN CONTEMPORARY ART

Fergana Kocadoru Özgör¹

Abstract

Mythological depictions of women have always been a focal point of interest throughout history. In painting, mythological representations of women, which were initially created in a decorative manner, have undergone transformations in both meaning and form up to the present day. In contemporary art, the representation of mythological women is not approached from a single perspective. In 21st-century painting, these mythical female images sometimes appear in a critical light, sometimes in a satirical manner, and at other times as reinterpretations inspired by the mythological female figures of old masters. In today's performing arts as well, under the influence of postmodernism, the adaptation of ancient mythological female characters to the present or their resurgence in popularity has become quite prevalent. This study aims to examine the formal and thematic transformation of mythological female figures within the historical process, focusing on the visual arts, and to explore their contemporary representations in visual narrative forms such as contemporary art practices and cinema. In this context, the study seeks to present an interdisciplinary approach at the intersection of art history, visual culture, and mythology; shedding light both on the continuity of the mythological female image in art history and on the breaking points of its representation in contemporary narratives.

Keywords: Mythology, Woman, Painting Art, Cinema, Popular Culture

GÜNÜMÜZ SANATINDA MİTOLOJİK OLARAK KADININ TEMSİLİ

Özet

Mitolojik kadın betimlemeleri geçmişten günümüze uzanan süreçte her zaman ilgi odağı olmuştur. Resim sanatında, ilk olarak dekoratif olarak yapılan mitolojik kadın tasvirleri günümüze kadar anlam ve biçim değişikliğine gitmiştir. Günümüz sanatında mitolojik kadın temsili tek bir bakış açısından ele alınmamaktadır. 21. Yüzyıl resim sanatında bu mitsel kadın imgeleri kimi zaman eleştirel, kimi zaman alaycı kimi zaman ise eski ustaların mitolojik kadın figürlerine öykünülerek yapılan bir biçimdedir. Günümüz sahne sanatlarında da postmodern etkiyle eski mitolojik kadın karakterlerin günümüze uyarlanması ya da yeniden popüler hale gelmesi oldukça fazladır. Bu çalışma, mitolojik kadın figürlerinin tarihsel süreç içerisindeki biçimsel ve tematik dönüşümünü görsel sanatlar odağında ele alarak, bu figürlerin çağdaş sanat pratikleri ve sinema gibi görsel anlatı biçimlerindeki güncel temsillerini incelemektedir. Bu bağlamda, çalışma sanat tarihi, görsel kültür ve mitoloji alanlarının kesişiminde disiplinler arası bir yaklaşım sunmayı amaçlamakta; mitolojik kadın imgesinin hem sanat tarihindeki sürekliliğine hem de çağdaş anlatılardaki kırılma noktalarına ışık tutmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Mitoloji, Kadın, Resim Sanatı, Sinema, Popüler Kültür

¹ Sorumlu Yazar: Doç. Dr. Fergana Kocadoru Özgör Balıkesir Üniversite Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü e- mail: fkocadoru@gmail.com, Orcid: 0000-0002-2885-7917, DOI: 10.22252/ijca.1792036.

Makale Geliş Tarihi: 27.09.2025

Makale Kabul Tarihi: 04.11.2025

1. Giriş

Mitoloji, insanlık tarihi kadar eskidir ve yalnızca hayal gücünün ürünü değil, aynı zamanda bir toplumun dünyayı anlamlandırma biçimidir. Her uygarlık kendi toplumsal yapısına göre mitoslarını üretmiş; tanrılar, kahramanlar ve doğaüstü varlıklar üzerinden evrenin, doğanın ve insanın kökenine dair sorulara yanıtlar aramıştır. Bu bağlamda mitoloji hem toplumsal belleğin bir unsuru hem de kültürel sürekliliğin temelidir. Kadın figürü, mitolojik anlatılarda yalnızca tanrıçaların ya da kahramanların temsili olarak değil, aynı zamanda toplumsal değerlerin, kültürel normların göstergesi olarak da yer almaktadır. Tarihsel süreçte bu figür, zamanın estetik anlayışına ve egemen bakışa göre yeniden biçimlendirilmiş, kimi zaman idealize edilmiş bir güzellik simgesi, kimi zaman ise tehditkâr ve baştan çıkarıcı bir güç olarak temsil edilmiştir.

Tarihsel olarak ilk kadın miti Ana Tanrıça kültü olarak karşımıza çıkmaktadır. Neolitik dönemde karşımıza çıkan bu mit avcı-toplayıcı toplumdan tarım toplumuna dönüşüm zamanına denk gelmektedir. Ana tanrıça miti, kadının bedeninin doğurganlığının bir nevi kutsanmasıdır. Kadın bedeni adeta yeryüzündeki tanrıçanın bir yansıması olarak kabul edilmiştir. Bu yüzden Anadolu ve Mezopotamya'da anaerik toplum yapıları karşımıza çıkmaktadır. Mitolojik karakter olarak ana erik toplumdan ataerik topluma geçiş Athena imgesi ile özleştirilmiştir. Athena'nın annesi Metis'i göz ardı edip onu öldüren babasının yanında durması aslında bir açıdan dişi tarafını reddetmesini karşımıza çıkarmaktadır. Bu olgu Yunan mitolojisinde artık kadın figürünün eril bir imgeye dönüşümünü sembolize etmektedir (Murdock, 2023: 63). Orta Çağ'dan itibaren mitsel kadın figürü artık kültürel ve dini tabuların etkisi altına girmiştir. Neolitik Çağ'da kadın bedenin adet görmesi, hamileliği kutsanırken Ortaçağ'dan Sanayi Devrimi'ne uzanan süreçte adet, menopoz, hamilelik gibi kavramlar artık birer tabu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden Ortaçağ'da Bakire Meryem miti, Ana Tanrıça kültünün dini ve toplumsal normlarla değişime uğramış halidir. Hristiyanlıkta Meryem, cinsellik yaşamadan Tanrı'nın oğlunu bakire bir biçimde doğurmakla görevlendirilmiş sıran bir genç kızdır. Benzer mit Buda'yı doğuran Kraliçe Maya-Maha'nın cinsellik yaşamadan yaptığı doğum hikayesidir (Leeming ve Page, 2020: 185). Sanayi devrimi ile kadının mitsel anlamları da değişime uğramıştır. Fakat bu değişim toplumun ve eril bakışın ürünü olarak şekillenmiştir. Örneğin ilkçağlardan bu yana güzelliğin simgesi olan "Venüs" Sanayi Devrimi ile anlam değişikliğine uğramıştır. Bu döneme kadar beyaz ten ve ırk ile özdeşleşen Venüs miti ilk defa 1800'lü yıllarda "Sable Venüs'ü" ile kırılmıştır. Afrikalı bir kadın olarak betimlenen Venüs, aslında dönemin sömürgeci bakış açısının bir ürünüdür. Aslında bu durum mitolojik bir figür kullanılarak Afrikalı köle kadınların yaşadığı tutsaklığın ve istismarın üstünü kapatmak olarak da nitelendirilmektedir (McCormak, 2021: 64).

19. Yüzyılın sonlarına doğru artan sanayileşme ile özellikle büyük şehirlerde sosyal ve kültürel bir yozlaşma karşımıza çıkmaktadır. Özellikle İngiltere'nin sanayi kentlerinde artan yoksulluk fahişeliğinin artmasına neden olmuştur. Özellikle bu dönem sanatçıları, fahişelik yapan kadın imgesini mitolojik olarak Mary Magdalene (Tövbekâr Mevdelli Meryem) imgesi ile ilişkilendirmişlerdir. Özellikle Ön Rafaelocu sanatçılar "düşmüş kadın imgesini" İncil'le bağdaştırmışlardır. Kadınların içinde bulunduğu bu durumun kökeni Tövbekâr Meryem ile ilişkilendirilip aslında asil ekonomik ve sosyal problemlerin üstü mitsel bir anlatıyla kapatılmıştır (Nochlin, 2021: 79). 20. Yüzyıl'ın başında mitsel kadın figürleri olarak Lilith ya da kadın başlı sfenks figürleri karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi toplum dinamiklerinin değişmesi ve özgürlükçü kadın hareketlerinin başlamasıdır. Kadınların oy kullanması, saçlarını kısa kesmeye başlaması kadının tekinsiz olarak betimlenmesine yol açmıştır. Dönemin sanatçılarının da femme fatale (öldüren kadın) imgeleri bu tezi doğrular niteliktedir. Artık bu dönemde mitsel kadın imgesi dönemin eril bakış açısından dolayı canavarlaşmış, tekinsiz ve tehlikelidir. 20. Yüzyılın ikinci yarısında ise mitolojik kadın figürünün anlam değişiklikleri karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi, bu yüzyılın başında iki büyük dünya savaşının meydana gelmesi ve bu savaşların sonucunda insanların barışçıl ve özgür düşünce hareketlerine yönelmesidir. Özellikle II. Dünya Savaşı sonunda Avrupa'da ve Amerika'da yaygınlaşan feminist ve cinsel bağımsızlık hareketleri Lilith figürünü yüceltmişlerdir. Özellikle 70'li yıllarda 2. Dalga feminist hareketlerle Lilith kadınsal isyanın simgesi haline gelmiştir. Lilith'in Adem'i dinlemeyerek cennetten kovulması, feminist hareketler için bir rol model olmuştur (McCormak, 2021: 176-177). Bu dönemde ayrıca artan teknolojik gelişmeler toplumsal ve sanatsal değişimlere de yol açmıştır. 1950 sonrası Amerika'da başlayan "Pop Sanat" akımıyla üretilen eserlerde sanat eserinin teklifi kavramı kırılmıştır. Andy Warhol'un serigrafisi üretimlerinde Venüs imgesi çok farklı renklerde ve biçimlerde basılmıştır. Artık Rönesans'tan bu yana Venüs'ün tek ve ulaşılmaz oluşu Pop Sanat üretimleriyle kırılmış ve anlam değişikliğine uğramıştır. Aslında bu durum günümüz sanatı için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Çağlar boyunca toplumun sosyo ekonomik koşullarıyla şekillenen imgeler ve sanatsal üretimler artık tek bir bakışın ürününden değil farklı ifade biçimleriyle yorumlanmaya başlanmıştır. Bu çalışmada ele aldığımız mitsel kadın imgesi de artık 20. Yüzyıl'ın sonundan itibaren daha farklı ve yoruma açık bir hale gelmiştir.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, mitolojik kadın figürlerinin tarihsel süreçte dönüşümleri ortaya koymak ve bu figürlerin günümüz görsel sanatlarındaki yansımalarını incelemektir. Çalışma, özellikle 21. yüzyılda resim, performans, fotoğraf gibi farklı disiplinlerde mitolojik kadın imgelerinin nasıl yeniden üretildiğini ve postmodern uyarlamalarla nasıl yorumlandığını ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Ayrıca disiplinler arası bir yaklaşım sunarak, bu figürlerin çağdaş sanat pratiklerindeki anlamlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmanın önemi ise mitsel kadın figürünün sadece geçmişte kullanılan bir imge olmadığı, günümüz sanatında ve görsel kültürde önemli bir anlatı kaynağı olduğunu açıklamaktır.

3. Yöntem

Bu makale günümüz sanatında mitsel kadın imgesinin hangi koşullar ve sorunsallar üzerinde temellendiğini belirtmek amacıyla nitel araştırma yöntemine dayandırılmıştır. Veri toplama süresinde güncel kaynaklardan ve görsellerden yararlanılmıştır. Araştırma süresince çalışmada ele alınan eserler, betimsel analiz ve eser analizi yöntemiyle incelenmiştir. Betimsel analiz yöntemiyle günümüz sanatında mitsel kadın imgesini etkileyen koşullar yapısal bir çerçevede ele alınmış, çıkan sonuçlar hem sanatsal hem sosyolojik bir biçimde incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre, "Betimsel analizde veriler, daha önceden belirlenen temalara göre organize edilip sunulmaktadır. Görüşmelerden, gözlemlerden ya da belgelerden elde edilen veriler, araştırma soruları doğrultusunda anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde özetlenir ve yorumlanır. Araştırmacı, elde ettiği verileri doğrudan alıntılarla destekleyerek okuyucuya veri kaynağı hakkında kendi yorumuyla somut bir fikir vermektedir" (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 239). Eser analizi yoluyla günümüz sanatından örnekler incelenmiş, bu analizlerde günümüz sanatında mitsel kadın imgesine odaklanılmıştır. Böylelikle araştırma hem akademik hem de sanatsal bir biçimde yapılmıştır.

4. Günümüz Sanatında Mitolojik Olarak Kadının Temsili

20. yüzyılın sonunda Avrupa'da ve Amerika'da meydana gelen sosyo-ekonomik gelişimler büyük değişimlerin de önünü açmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra ekonomik bir istikrarsızlık da baş göstermiştir. Bu sebeple eski üretim biçimleri ve ticaret köklü bir değişime uğramıştır. Artık yerel kuruluşların yerini evrensel büyüklükte şirketler almıştır bu durum "geç kapitalizm" kavramıyla tanımlanmaktadır. 1970 öncesi Modernist dönemi kapitalizm ile ilişkilendiren sosyologlar artık Post modern çağı "geç kapitalizm" ile ilişkilendirmektedirler (Hopkins, 2018, s.178). Bu yeni çağda sadece ekonomik ve iktisadi yapı değişmekle kalmayıp sanatın anlam biçimi de değişime uğramaya başlamıştır. Artık sanatta eski normlar, inançlar ve akademik kurallar adeta ters düz edilmiştir. Bu yüzden Post modern sanat akımını tek bir noktadan ele almak doğru olmamaktadır. Konu çeşitliliği sanatçıyı besleyip yeni dijital teknolojiler ve medya sayesinde de sanatçının dışı açılmasını ve farklı konulara yönelmesini sağlamıştır. Günümüz sanatında mitsel kadın imgesi bu sebeple farklı biçimlerde ve üretimlerde sanatçılar tarafından yorumlanmıştır. Teknolojik gelişmelerin de ilerlemesiyle sanatsal üretim biçimlerine daha fazla yeni medya biçimleri de dahil olmuştur. Örneğin Ulrike Rosenbach'ın 1976-78 yıllarında ürettiği "Venüs'ün Doğuşu Üzerine Düşünceler" adlı çalışmasında Botticelli'nin Venüs'ün Doğuşu adlı eseri referans alınmıştır. Sanatçı bu eser üzerine anlık hareketli bir biçimde kendi beden görüntüsünü de yansıtıp iki görüntüyü birleştirmiştir. Ayrıca sanatçı bu video işinde Bob Dylan'ın "Sad eyed Lady of the Lowlands" şarkısını da fonda kullanarak geçmişin ve günümüzün sınırlarını adeta bulanıklaştırmıştır (Yılmaz, 2012: 236). Artık mitsel kadın figürü postmodernizm ile sadece estetik anlatının ötesinde, yeniden yorumlanan bazen küresel ve toplumsal sorunsala parmak basan bir imgeye dönüşmüştür. Postmodernizmin geçmişi yeniden yorumlama biçimi mitsel kadın figürlerine yeni bir anlatı biçimi de yaratmıştır.

Günümüz performans sanatçılarından önemli bir yere sahip olan Nezaket Ekici, 2006 yılında Antik Yunan'da kaderi şekillendiren "Atropos" adlı mitsel kadın karakterini günümüze uyarlamıştır. Sanatçı bu mitsel karakter ile aynı olan performansında sınırlarını fiziksel olarak da zorlamıştır. Galeri mekanına saçlarını gergin bir şekilde zincirlemiştir. Sanatçı burada her ölümünün kaderini iplikle bağlayan zaman tanrıçaları mitine gönderme yapmaktadır. Atropos, bu zaman tanrıçalarının en korkulanıdır. Çünkü Atropos, ölümlülerin yaşamla bağı olan ipliği kesen en büyük tanrıçadır. Ayrıca sanatçı burada Antik Yunan geleneğine de göndermede bulunmaktadır. Antik Yunan'da gelinler saçlarından Atropos'a adak sunmuşlardır (Rideal ve Soriano, 2018: 153). Böylelikle antik bir mit, günümüz sanatında yeni bir anlatım biçimi ile sanatsal olarak sunulmuştur (Tablo 1). Hollandalı çağdaş bir fotoğraf sanatçısı olan Rineke Dijkstra, "Beach Portrait" (Plaj Portreleri) adlı serisinde Doğu Avrupa ülkelerinin plajlarda çekilmiş çocuk ve genç portreleri ile tanınmaktadır. Bu portreler çocukluktan ergenliği geçiş dönemini kırılğan bir biçimde tasvir etmektedir. Fotoğraflardaki duruşlar genelde mitolojik tasvirlerden de ilham almıştır. Örneğin sanatçının Polonyalı bir genç kızı fotoğrafladığı duruş Botticelli'nin Venüs'ün Doğuşu adlı tablosuna gönderme yapmaktadır (Tablo 2). Venüs'ün ideal bir güzellik figürü olması,

fotoğraftaki kızın gerçekliği ile çelişmektedir. Böylelikle duruş aynı bile olsa genç kız figüründeki doğallık ve nesnellik Venüs'ün eski anlamını yitirmesine yol açmıştır (Fortenberry ve Morrill, 2018: 33).

Tablo 1: Nezaket Ekici, "Atropos", 2006, Performans.

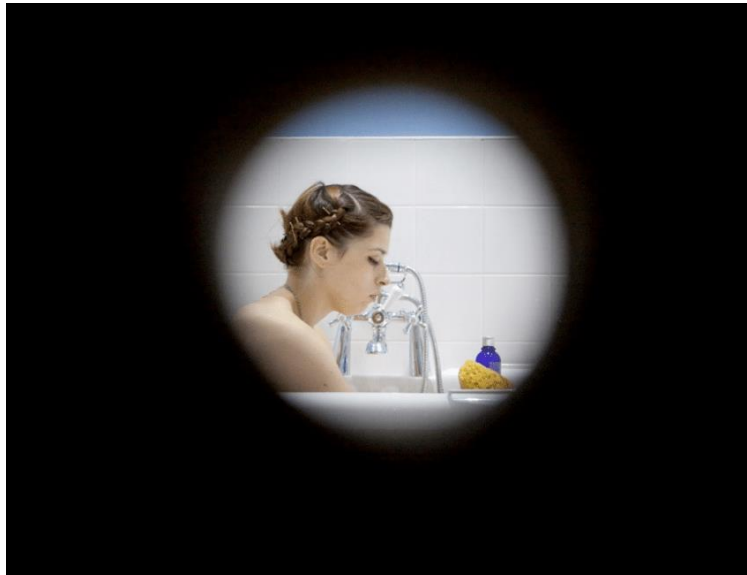
Tablo 2: Rineke Dijkstra, "Beach Portrait", 1992, Kromojenik Baskı.

Günümüz fotoğraf sanatçılarından Petrina Hicks, tarihteki mitsel kadın figürlerine feminist odaklı bir bakış açısı sağlamıştır. Mitsel kadın figürlerine atfedilen estetik ve güzellik kavramı tarih boyunca eril bakış açısıyla şekillenmiştir. Günümüzde güzellik ile ilgili medya imajları da hala erkek bakış açısına ve beğenisine göre şekillendirilmektedir. Sanatçıya göre çağdaş kadın imgeleri hala Rönesans'ın idealize kadın biçiminden fikir olarak uzaklaşmamıştır (Jansen, 2017: 98). Sanatçı bu yüzden çağdaş kadın imgelerini eski mitsel kadın figürleri ile ilişkilendirmekte ve fotoğrafları sıradan ticari amaçlar için çekilmiş kadın figürlerinden

kullanmaktadır. Hicks'in figürleri, çağdaş tüketim kültürünün figürleridir ama bir yandan da Rönesans estetiğinin ulaşılmaz idealist biçimini de hissettirmektedirler. Sanatçının "Venüs" adlı eserinde figür ne kadar tüketebilen bir imge olarak gözükse de bir noktada heykelimsi bir ifade de taşımaktadır (Tablo 3). Mark Wallinger, "Diana" adlı performansında Diana mitini modern olarak yorumlamıştır. Mitolojik hikâyeye göre Avcı Actaeon avlanırken ay ve av tanrıçası Diana'nın gizli yıkanma yerini görür onu çıplak seyrederek ve âşık olur. Wallinger'in "Diana" performansında ise galeri mekânı gözetlemeye uygun bir hale getirilmiştir. Mekânda oluşturulan küçük bir açıklık Diana'nın izlenmesini temsil etmektedir. Bu açıklıkta ise altı sanatçı iki ay sürecek performans gerçekleştirmişlerdir. Burada izleyiciler teşhir edilen Diana'yı izleyen Avcı Actaeon rolünü üstlenmişlerdir (Fortenberry ve Morrill, 2018: 165). Bu performansta aslında eski bir mitin kadın bedeni üzerindeki baskı ve teşhirciliği eleştirilmiştir. Modern Diana performansında yine izlenen kadındır tıpkı günümüz medyasında sunulan imajlar gibi teşhir kültürünün bir özeti olarak izleyiciye sunulmaktadır (Tablo 4).

Tablo 3: Petrina Hicks, "Venüs", 2013, İnk-jet Print.

Tablo 4: Mark Wallinger, "Diana", 2012, Performans.

David Medalla'nın "Cosmic Pandora Micro-Box" adlı yerleştirmesinde Pandora mitine göndermede bulunmaktadır. Sanatçı bu eserde kendi hayatı ve seyahati ile ilgili nesnelere toplamamıştır. Aslında mitolojik bir hikâyeye ilham olan bir kutuyu sıradan olarak nesnelleştirmiştir. Ayrıca sanatçı burada dünyaya yayılan kötülüğün Pandora ile anılmasını da eleştirmiştir. Sanatçı için dünyadaki kötülük kavramını mitsel bir kadın karaktere atfetmek doğru bir durum değildir. Bunun yerine sanatçı Pandora'nın kutusundaki eşyaları kendi

kişisel ve sıradan nesnelere ile değiştirmiştir. Bu da sanatçının bir erkek gözüyle mitsel bir figürü yeniden çağdaş ve feminist bir biçimde yorumlanması olarak tanımlanabilir (Tablo 5). Patricia Watwood'un 2011 yılında yaptığı "Pandora" adlı resim ise Pandora karakterinin günümüz sanatında yeniden uyarlanmasıdır. Bu yeni Pandora imgesinde mitsel karakter yine kadındır fakat sandığı açtığı yer (dünyaya kötülüğün dağıldığı) bir endüstri şehri olarak betimlenmiştir. Sanatçı, Pandora'nın üzerinde oturduğu elektronik atıklar ve bunların üzerinde durduğu kafatası ile kötülük kavramını sanayileşme ve teknolojiyle ilişkilendirmiştir (Zeller, 2016: 276). Eski mitsel bir hikâye klasik bir resim tekniğiyle ele alınsa da resimde mitsel anlatı biçimi günümüzün sorunsalları ile ilişkilendirilmiştir. Pandora'nın kutusunun açılmasıyla yayılan kötülük aslında günümüzün kontrolsüz bir şekilde ilerleyen teknolojisi ile eş tutulmuştur (Tablo 6).

Tablo 5: David Medalla, "Cosmic Pandora Micro-Box", 2010, Yerleştirme.

Tablo 6: Patricia Watwood, "Pandora", 2011, Tuval Üzeri Yağlıboya, 76.2x66 cm.

Güncel bir sanatçı olan Damien Hirst, "Arachne" adlı Antik Yunan mitolojisindeki kadın karakteri modern bir heykel biçiminde yorumlamıştır. Arachne, Antik Yunan mitolojisinde sıradan dokumacı bir köylü kızyiken, tanrıça Athena ile dokuma konusunda yarışa girdiği için cezalandırılıp örümceğe dönüştürülen bir kadın karakterdir. Hirst'ın "Metamorfoz" adlı heykelinde Arachne mitine gönderme yapılmaktadır. Sanatçı bu mitsel kadın figürünü örümcek yerine sineğe dönüşen bir formda betimlemiştir. Arachne'yi sineğe çevirmesinin sebebini kadın figürünün kurban rolünde olduğunu bu sebeple sinek imgesiyle örümceğin kurbanı olarak

betimlediğini açıklamıştır (Fortenberry ve Morrill, 2018: 127). Arachne aslında otoriteye karşı çıktığı için cezalandırılmıştır. Günümüzde de sanatçıya göre otoriteye karşı çıkmak bir (özellikle kadın olarak) Arachne ile aynı kaderi paylaşmaktır. Bu yüzden antik Yunan'dan günümüze bu imge pek de değişmemektedir (Tablo 7).

Tablo 7: Damien Hirst, "Metamorphosis", 2016, Bronz Heykel, 211.6x88.2x88.7cm.

Günümüz sanatında mitsel kadın figürleri ve yeniden yorumlanmaları oldukça popüler ve ele alınan bir konudur. Bu kadın figürleri günümüzde özellikle sinema sanatında popüler bir şekilde ele alınmaktadır. Örneğin Richard Kelly'nin 2009 yılı yapımı "Kutu" adlı filmi Pandora'nın kutusu mitine modern göndermeler taşımaktadır. Filmin konusu baş rol kadın karakterin (Norma) açılmaması gereken bir kutuyu teslim alıp (eğer açarsa birinin öleceği söylenir) en son merakına yenik düşüp açmasını konu almaktadır. Filmde Norma'nın eşi dahil kimseyi dinlemeyip kutuyu felaket getireceğini bile bile açması mitolojik Pandora hikayesine 21. Yüzyıl göndermesi niteliği taşımaktadır. Benzer şekilde de Medusa karakteri de günümüz sanatında ve popüler kültürde güncel bir biçimde yorumlanmıştır. Örneğin 2010 yapımı "Şimşek Hırsızı" filminde Uma Thurman çekici bir "Medusa" imgesiyle karşımıza çıkmaktadır. Medusa aslında canavara dönüşmüş bir kadın formu olsa da günümüzde çekici ve baştan çıkarıcı bir biçimde yorumlanmaktadır. Örneğin popüler bir erkek dergisi olan GQ'nun kapağında Rihanna çıplak bir biçimde Medusa karakterine bürünmüştür (Haynes, 2023: 113). Eski mitlerde kafası kesilen tekinsiz bir kadın karakter günümüzde bir cazibe tasviri haline getirilmiştir. Antik Yunan'dan beri efsaneleşen ve bir mit haline gelen Amazon kadın savaşçıları da günümüzde sinema ve popüler kültürde oldukça kullanılmaktadır. İlyada destanında ve Antik Yunan vazolarında tasvir edilen bu kadınlara günümüz sinemasında en yakın örnek "Wonder Woman" karakteridir. Gal Gadot'un 2017 yılında baş rol oynadığı "Wonder Woman" filmi modern bir Amazon kadın savaşçı uyarlamasıdır. Fakat Amazon mitindeki kadın savaşçılar erkeklere karşı savaşa girerken, Wonder Woman filminde Amazon Diana erkeklere karşı düşmanca bir tavır içinde değildir. Tam tersi insanlığı kurtarmak için savaşan, âşık olduğu bir erkek olan fedakâr ve savaşçı bir kadın karakterdir. Modern çağda bu Amazon miti Wonder Woman filmi ile geçmişe göre aslında daha ılımlı bir karaktere dönüştürülmüştür. Antik Yunan mitlerinde bir tanrıçayken daha sonra çocuklarını öldüren "Medea" karakteri tarih boyunca operalara, tiyatrolara konu olmuştur. Medea'yı modern bir biçimde 2014 yılında National Theater sahnelemiştir. Avusturyalı bir sanatçı olan Ursula Mayer ise Medea karakterini ise kadın olarak değil cinsiyetsiz olarak 2013 yılında "Medea" filminde betimlemiştir. Ursula Mayer tekinsiz Medea karakterini sadece kadın olarak görmemiş bu karakteri yarı kadın yarı erkek olarak betimlemiştir.

6. Sonuç

Mitolojik kadın figürleri, insanlık tarihinin en eski anlatılarından günümüzün çağdaş sanat pratiklerine kadar uzanan süreçte, her dönem kendi toplumsal, kültürel ve estetik bağlamı içinde yeniden üretilmiş ve farklı anlam katmanlarıyla yorumlanmıştır. Ana Tanrıça kültüründen Bakire Meryem'e, Lilith'ten Venüs'e, Medusa'dan Amazon kadın savaşçılarına kadar birçok karakter dönüşüm geçirmiştir. Bu dönüşüm toplumların inanç

sistemleri, cinsiyet rolleriyle de yoğun bir biçimde şekillenmiştir. 20. Yüzyılın sonundan itibaren özellikle feminist hareketlerin, postmodernist sanat anlayışının ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle mitsel kadın imgeleri tek bir bakış açısından uzaklaşarak eleştirel ve alternatif bakış açılarıyla yeniden kurgulanmıştır. Günümüz sanat pratiklerinde mitolojik kadın figürleri, disiplinler arası bir yaklaşımla resimden performansa, fotoğraftan sinemaya kadar pek çok alanda yeniden yorumlanmaktadır. Ulrike Rosenbach'ın "Venüs" üzerine video sanatı, Nezaket Ekici'nin "Atropos" performansı, Patricia Watwood'un "Pandora" tablosu ya da Damien Hirst'ün "Arachne" heykeli, antik mitlerin günümüzün kültürel, teknolojik ve ekolojik tartışmalarıyla yeniden ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Bu üretimlerde mitolojik kadın imgesi, artık yalnızca geçmişe ait bir sembol değil; güncel sorunsalların da bir yansımasıdır. Ayrıca popüler kültür ve sinemada (örneğin *Wonder Woman* ya da çağdaş Medusa yorumları) mitsel kadın karakterlerin yeniden üretilmesi, bu figürlerin yalnızca sanat tarihi açısından değil, toplumsal hayattaki cinsiyet temsilleri bağlamında da etkili olduklarını ortaya koymaktadır. Bu cinsiyet temsilleri sonuç olarak, mitolojik kadın imgesinin sanattaki serüveni geçmişten günümüze bir köprü kurmaktadır. Bu köprü, hem sanat tarihindeki mitsel kadın figürünün sürekliliğini görünür kılmakta hem de çağdaş sanatçılara yeni ifade olanakları sunmaktadır. Böylelikle mitolojik kadın figürü, sadece geçmişin sembolü değil, aynı zamanda günümüzün kültürel, sanatsal ve toplumsal tartışmalarına ışık tutan güçlü bir anlatı kaynağı olmaya devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- Fortenberry, D., Morrill, R., (2018), *Myths In Art From Classical To Contemporary*, Phaidon Press: New York.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Haynes, N., (2023), *Pandora'nın Küpü*, (Çev. H., Dikmen), İthaki Yayınları: İstanbul.
- Hopkins, D., (2018), *Modern Sanattan Sonra*, (Çev. F. Candil Erdoğan), Hayalperest Yayınları: İstanbul.
- Jansen, C., (2017), *Girl On Girl*, Laurence King Publishing: London.
- Leeming D., Page, J., (2020), *Tanrıça Mitleri*, (Çev. Ş. Alpagut), Say Yayınları: Ankara.
- Murdock, M., (2023), *Kadın Kahramanın Yolculuğu*, (Çev. A., Deniz Yurdakul), Beyaz Baykuş Yayınları: İstanbul.
- McCormack, C., (2021), *Resimdeki Kadın*, (Çev. T., Kılıç), Düşbaz Kitaplar: İstanbul.
- Nochlin, L., (2021), *Kadınlar, Sanat ve İktidar*, (Çev. S., Evren), Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Rideal, L., Soriano, K., (2018), *Madam&Eve Woman Portraying Women*, Laurence King Publishing: London.
- Yılmaz, M., (2012), *Sanatın Günceli Güncelin Sanatı*, Ütopya Yayınları: Ankara.
- Zeller, R., (2016), *The Figurative Artist's Handbook*, The Monacelli Studio: New York.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1: <https://www.banucarmikli.com/kadinin-sanatta-var-olma-cabasi/nezaket-ekici-double-bindperformance-atropos-in-der-dna-galerie-de-berlin-2006120249-30-285-99-652-johann-nowak/>
- Görsel 2: <https://artsandfood.com/2012/08/rineke-dijkstra-retrospective.html/>
- Görsel 3: <https://maph.org.au/artworks/541/>
- Görsel 4: https://www.researchgate.net/figure/Mark-Wallinger-Diana-2012-C-The-artist-Courtesy-Anthony-Reynolds-Gallery-Photograph_fig2_330286889
- Görsel 5: <https://www.artsy.net/artwork/david-medalla-cosmic-pandora-micro-box>
- Görsel 6: <https://terracotta.art/artist/patricia-watwood>
- Görsel 7: <https://thearchitecturestake.com/editorials/archaeology-of-the-perverse-damien-hirst-at-punta-della-dogana/>